

SUMMARY

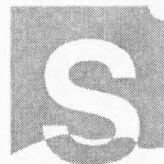
Museums and Schools - Some Experiences and Suggestions

by Đurđa Petravić-Klaić

On 24 April 1992 a seminar on the theme "Museums and Schools - Some Experiences and Suggestions" was organized by the Antun Augustinčić Gallery of Klanjec. The seminar was attended by museum pedagogues, primary school art teachers and high school teachers of art culture, and focused upon two main subjects: a) the means and potentialities of the educational work in museums, illustrated by the experiences of some museums and galleries, and b) the suggestions on teaching particular courses or parts of courses in museums or galleries, as well as some ideas for the new forms of co-operation in the educational work. The members of Varaždin Municipal Museum, of the Arts and Crafts Museum of Zagreb, of the National Gallery of Ljubljana and of the Antun Augustinčić Gallery of Klanjec presented and discussed their experiences in educational work. The primary school teachers of art and the teachers of art culture also made their contributions, and unanimously stressed the desirability of introducing more system into the school and museum co-operation. During the seminar the gallery opened an educational exhibition entitled "For Historical Approach to Art Education."

UKLANJANE SPOMENIKA PROŠLOSTI

Snježana Pavičić
Hrvatski povijesni muzej
Zagreb

Stava promjena političke situacije bitno utječe na uspostavljanje nove političke svijesti i kreiranje novih znakova. Kako se, međutim, strukturalne promjene društva događaju vrlo sporo, a nestrpljenje i iščekivanje ljudi je veliko, obično se te prve cuforične promjene manifestiraju upravo na vanjskoj, reprezentacijskoj i amblematskoj razini.

U spomenutom kontekstu, a povezano s događajima u Hrvatskoj, razumljivi su, iako ne i opravdani, učestali zahtjevi građana i mjesnih zajednica za brzim preimenovanjem ulica, trgova i parkova, za dizajniranjem zastava, grbova i tome slično... Aktualna je, dakako, i tema uklanjanja, premještanja, deponiranja i prelijevanja skulptura, poprsja, spomen ploča i sličnih spomena narodnooslobodilačke borbe i revolucionarnoga radničkog pokreta.

Postupanje s takvim spomenicima do sada je bilo zaista svakojako; od ekscenčnih demontaža i razbijanja čekićima i zidarskim dlijetima, dakle, samovoljnih, nestručnih, bezrazložnih uklanjanja ili čak destrukcija, do pogubnih posljedica ratnog razaranja, primjerice, Radauševih skulptura u Perivoju slobode u Karlovcu.

Ipak, polako se uspostavlja sistem evidentiranja, a time i sistem suvislijeg razmišljanja o spomeničkoj problematici. Tako već sada postoji nekoliko institucija i udruženja koja o tome brinu i donose relevantne odluke. Ministarstvo prosvjete, kulture i športa smatra da su "spomen-obilježja dio kulturne baštine i ne smiju se preseljavati i razmješati bez dozvole Zavoda za zaštitu spomenika".

U Gradskom zavodu za obnovu i zaštitu spomenika kulture i prirode također je naglašeno kako "postupak nalaže da stručnjaci najprije valoriziraju vrijednost spomenika, te ukoliko se dokaže povijesna i kulturna osobitost spomenika, pronalazi se nova lokacija, u protivnome završavaju u ljevaonici".

Dana 11. lipnja 1992. u na raspravi gradske vlade odlučeno je "da treba poštovati umjetničku vrijednost spomen-obilježja, te da će o njihovoj sudbini odlučivati meritorni stručnjaci povjesničari umjetnosti, likovni umjetnici, arhitekti i urbanisti, a zabranjuje se nasilno i proizvoljno uklanjanje spomenika".

Gradski sekretarijat za obrazovanje, kulturu i znanost imao je poteškoća pri donošenju pojedinih odluka o tome naročito zbog Zakona o spomen-obilježavanju povijesnih događaja i ličnosti iz 1988. godine, kojim nije predviđena mogućnost uklanjanja (osim ako je vlasnik podigao spomenik mimo odluke društveno političke zajednice), a novi zakon još nije precizirao bitne pojedinosti takvih akcija. Činjenica da je novim zakonom vlasniku spomenika omogućeno "raspolaganje po vlastitu nahodanju", na žalost, ne rješava mnoge aspekte ove problematike.

Društvo povjesničara umjetnosti Hrvatske je na sjednici Predsjedništva 23. ožujka 1992. izabralo komisiju za javne spomenike čija je predsjednica, gospođa Olga Maruševski obrazložila kako je: "temeljno stanovište komisije izraženo u postulatu da svaki spomenik ima svoje povijesno, kulturno i likovno značenje te ga se ne smije uklanjati iz političkih i ideoloških razloga, za što je dovoljno poučan primjer sudbina spomenika banu Jelačiću, te da u budućem treba biti oprezan s idejom o herojskim interpretacijama povijesnih ličnosti u ambijentima koji za to ne odgovaraju".

Nadajmo se da će se nešto od ovog postulata zaista i primijeniti u praksi, te da će pokazati objektivnu razinu "podnošljivosti" i pristupa svjedočanstvima prošlosti.

Primljeno: 20. 10. 1992.

TABELA

GRADSKI ZAVOD ZA OBNOVU I ZAŠTITU SPOMENIKA KULTURE I PRIRODE

br.	naziv spomenika	autor spomenika	lokalitet na kojem se spomenik nalazio	pohrana
1.	Veljko Vlahović	Lujo Lozica	Park Veljka Vlahovića	HPM
2.	Josipa Vardijan	Lovro Findrik	D.C. "Mali princ"	
3.	Moša Pijade	sign. M.Č.	S.D. "Ivan Meštrović"	HPM
4.	Andela Cvetković	Stjepan Gračan	D.C. "Bajka"	
5.	Mladen Iveković	Antun Augustinčić	O.Š. "Mladen Iveković"	GAA
6.	Rade Končar	Vojin Bakić	O.Š. Voltino	
7.	Ivo Lola Ribar	Vlatko Herljević	D.C. "Trnoružica"	HPM
8.	Marko Orešković	Tomislav Ostoja	O.Š. "F. K. Frankopan"	GLI
9.	Marica Pataki	Stanko Mišić	D.C. "Potočnica"	HPM
10.	Pavle Vidcković	Vanja Radauš	O.Š. Sv. Nedjelja	GLI
11.	Nikola Maraković	Zlatko Čular	S.D. "Dr. A. Mihanović"	HPM
12.	Kata Dumbović	Luka Ilić	O.Š. "J. Klović"	HPM
13.	Mijo Oreški	Šime Klaić	O.Š. "M. Langa" Bregana	HPM
14.	Stjepan Fabijančić	Stanko Mišić	O.Š. "S. Fabijančić"	GLI
15.	Božidar Maslarić	Ivan Sabolić	O.Š. "D. Ccsarić"	GLI
16.	spomen-ploča		Mošćenička 1	
17.	spomen-ploča		Oporovec	
18.	V. zemaljska konferencija, spomen-ploča		Kapucinska 20	MGZ
19.	Josip Prša	Drago Grgas	O.Š. Gornja Bistra	
20.	spomen-ploča		Heinzclova 7	

Skraćenice:

O.Š. = osnovna škola

D.C. = dječiji centar

S.D. = studentski dom

HPM = Hrvatski povijesni muzej

MGZ = Muzej grada Zagreba

GLI = Glijptoteka HAZU

GAA = Galerija "Antun Augustinčić", Klanjec

* sve navedene informacije, kao i fotografske ilustracije ustupio nam je konzervator Branko Kladarin, djelatnik Gradskog zavoda za zaštitu i obnovu spomenika kulture, na čemu mu srdačno zahvaljujemo

Oštećena spomen ploča u Deželićevoj ulici u Zagrebu

SUMMARY

Removing the Monuments to the Past

by Snježana Pavičić

The changes in social and political life of Croatia since 1990 bring forth the controversies about dismantling, dislocating, storing in depots or recasting sculptures, busts, memorial plaques and other mementos to the Second World War and the revolutionary Labor Movement. Some of these monuments suffered extreme treatment, from willful dismantling to deliberate destruction, not to mention those which were the victims of war operations.

More rational and systematic approach to this subject lately prevails, and some institutions and societies are already taking care of these memorials and making decisions about their further destiny.